

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Wróbel

Starość we współczesnym świecie staje się jednym z istotnych wyzwań społecznych, co związane jest z dynamicznym procesem starzenia się ludności oraz przemianami kulturowymi redefiniującymi znaczenia tego etapu życia. Coraz większa liczba osób w starszym wieku sprawia, że starość przestaje być jedynie doświadczeniem biograficznym jednostki, a staje się ważnym zjawiskiem społecznym. Celem rozprawy było zrozumienie, w jaki sposób osoby starsze konstruują swoją tożsamość społeczną w warunkach współczesnych przemian społecznych i kulturowych. Badania osadzono w perspektywie konstrukcjonizmu społecznego, który pozwala ujmować starość jako kategorię społeczną i kulturową, kształtowaną w procesach interpretacyjnych i interakcyjnych. Badanie miało charakter jakościowy i zostało przeprowadzone w 2024 roku wśród 25 osób w wieku 68–92 lat zamieszkujących aglomerację trójmiejską. Materiał empiryczny zebrano za pomocą indywidualnych wywiadów częściowo ustrukturyzowanych, a jego interpretację przeprowadzono przy użyciu analizy tematycznej. Analiza materiału empirycznego pozwoliła uchwycić, że tożsamość społeczna osób starszych kształtuje się w procesie negocjowania znaczeń starości pomiędzy doświadczeniem jednostkowym a społecznymi oczekiwaniami. W narracjach badanych ujawniały się różnorodne strategie tożsamościowe – od przyjmowania przypisywanych ról po ich reinterpretację lub dystansowanie się wobec etykiety „osoby starszej”. Szczególne znaczenie w sposobach interpretowania starości miały wątki aktywności, relacyjności oraz dążenia do autonomii i sprawczości.

Słowa kluczowe: socjologia starości, osoby starsze, zmieniające się znaczenia starości, społeczna tożsamość osób starszych, redefinicja starości, konstrukcjonizm społeczny, teoria tożsamości społecznej, starzenie się społeczeństwa, badania jakościowe.

Old age in the modern world is becoming one of the major social challenges, which is related to the dynamic process of population ageing and cultural changes redefining the meaning of this stage of life. The growing number of elderly people means that old age is no longer just a biographical experience of the individual, but is becoming an important social phenomenon. The aim of the dissertation was to understand how older people construct their social identity in the context

of contemporary social and cultural changes. The research was based on the perspective of social constructionism, which allows old age to be understood as a social and cultural category, shaped by interpretative and interactive processes. The study was qualitative in nature and was conducted in 2024 among 25 people aged 68–92 living in the Tri-City agglomeration. Empirical material was collected through semi-structured individual interviews and interpreted using thematic analysis. Analysis of the empirical material revealed that the social identity of older people is shaped in the process of negotiating the meanings of old age between individual experience and social expectations. The narratives of the respondents revealed a variety of identity strategies, ranging from accepting assigned roles to reinterpreting them or distancing themselves from the label of 'elderly person.' The themes of activity, relationality, and the pursuit of autonomy and agency were particularly important in the ways of interpreting old age.

Key words: sociology of ageing, older people, changing meanings of ageing, social identity of older people, redefinition of ageing, social constructionism, social identity theory, ageing society, qualitative research